

Fagligpedagogisk studium for lærere som underviser voksne i grunnleggende ferdigheter. Generell del

Voksenpedagogikk – teoretisk og praktisk tilnærming

MODUL 1: VOKSNES LÆRING I ET TEORETISK PERSPEKTIV (5 stp)

Kompetansemål

Studenten skal

- ha god kjennskap til rammeverket for voksnes grunnleggende ferdigheter og kunne gjøre rede for sammenhengen mellom de forskjellige ferdighetene
- kunne gjøre rede for forskjellige utfordringer knyttet til ulike læringsarenaer
- kunne gjøre rede for særlige utfordringer og muligheter knyttet til opplæring av minoritetsspråklige deltakere
- kunne reflektere rundt eget og deltakernes ulike utgangspunkt for læring og kommunikasjon

Temaområder

- Rammeverket som grunnlag for tilrettelegging av kurs i grunnleggende ferdigheter
- Undersøkelser og offentlige utredninger om voksnes grunnleggende ferdigheter
- Voksnes rett til opplæring og realkompetanse
- Ulike læringsarenaer, med vekt på arbeidsplassen og ikt-basert læring
- Formell, ikke-formell og uformell læring
- Typiske trekk ved voksne i en læringssituasjon
- Sosiokulturelle læringsteorier og kognitive perspektiver på hvordan voksne lærer
- Motivasjon – med vekt på hva som fremmer og hemmer voksnes læring

Litteratur

- Rammeverket for grunnleggende ferdigheter for voksne: Del 1 i Veiledning (6 s.)

- Opplæringsloven, kap. 4 A: "Opplæring spesielt organisert for voksne" (2 s.)
- Egil Gabrielsen/Haslund/Lagerstrøm (2005): "Sammendrag" s. 14-19) i *Lese- og mestringskompetanse i den norske voksenbefolkning* (Allundersøkelsen), Universitetet i Stavanger (6 s.)
- Fra Stortingsmelding nr. 44, *Utdanningslinja* (2008-09): "Kompetanseutvikling og livslang læring", s. 40 – 59 (20 s.)
- Knud Illeris(2003):*Voksenuddannelse og voksenlæring*. Fredriksberg: Roskilde universitetsforlag (170 s.)
- Helga Arnesen/Ann-Karin Furre (2002): "Å undervise voksne innvandrere" i *Riss 1+2*, Oslo: SRV, s. 3 – 20 (17 s.)
- Paulo Freire (1970): *De undertryktes pedagogikk*, s.54 – 70 (17 s.)
- Olga Dysthe (2001): "Sosiokulturelle teoriperspektiv på kunnskap og læring". I Olga Dysthe (red): *Dialog, samspell og læring*. Oslo: Abstrakt forlag, s. 35 -72 (40 s.)
- Roger Säljö(2001): "Teoretiske perspektiver på menneskelig læring og utvikling", s. 48 – 75 (27 s.) og "Læring og nye kommunikative praksiser" i *Læring i praksis – et sosiokulturelt perspektiv*. Oslo: Cappelen, s. 237 – 256 (20 s.)
- Sigvart Tøsse (2005): "Transformativ læring. Jack Mezirows bidrag til teori om voksnes læring" i M. Rismark og Chr. Tønseth (red): *Fasetter i voksnes læring. Voksne i livslang læring*. Trondheim: NTNU s. 3 – 18 (16 s.)
- Mogens Hansen (2005): "At lære sammen med andre" i Carsten Nejist Jensen (red): *Voksnes læringsrom*. Værløse: Billesø & Baltzer, s. 64 – 93 (20 s.)
- Helene Ahl (2004): *Motivation och vuxnas lärande*, Forskning i fokus nr. 24, Stockholm, Myndigheten för skolutveckling, s. 9-11 og 96– 100 (8 s.)

MODUL 2: VOKSNES LÆRING I PRAKSIS - DIDAKTIKK OG VEILEDNING (5 stp)

Forutsetninger: Denne modulen er den avsluttende enheten i studiet, og forutsetter at studenten har gjennomført generell introduksjonsmodul i voksenpedagogikk samt fagspesifikk modul i en av de grunnleggende ferdighetene. Modulen skal være praktisk rettet i forhold til å undervise i en grunnleggende ferdighet, og helst gjennomføres i reelle læringssituasjoner. Dvs. at studenten selv får anvende didaktikk i praksis og bruke veiledning som metode i så autentiske situasjoner som mulig.

Kompetansemål

Studentene skal

- Kunne gjennomføre gode kartleggings- og planleggingsprosesser for opplæring i grunnleggende ferdigheter for voksne på ulike læringsarenaer
- kunne velge egnede læringsmetoder og læringsressurser ut fra innsikt i deltakernes ressurser, erfaringer og behov
- kunne ta i bruk ulike veilederroller og veiledningsstrategier tilpasset opplæring i grunnleggende ferdigheter for voksne
- kunne reflektere over og begrunne egen praksis

Temaområder

- Planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning i grunnleggende ferdigheter i praksis: tilpasning og differensiering.
- Relevans og sammenheng: hvordan tilpasse undervisningsmaterieell til forskjellige målgrupper
- Opplæring i arbeidslivet: forankring, ansvar, implementering, informasjons- og motivasjonsarbeid rettet mot brukere og ledelse/oppdragsgiver
- Veiledningsteknikker, holdninger og tilnæringsmåter i møte med voksne

Litteratur

Didaktikk / læring på arbeidsplassen:

- Vigdis Lahaug (2009): "Veiledning for kurstilbydere: Lese- og skriveopplæring på arbeidsplassen, Oslo: Vox (12 s.)
- Kaja Winsnes (2009): "Tekster fra arbeidsplassen i opplæringen", Oslo: Vox (10 s.)
- H. Hiim og E. Hippe (1998): "En kritisk-humanistisk didaktikk knyttet til didaktisk relasjonstenkning" i *Læring gjennom opplevelse, forståelse og handling. En studiebok i didaktikk*, Oslo: Universitetsforlaget, kapittel 3 (17 s)
- Knud Illeris (2005): "Læring i arbeidslivet", fra Carsten Nejst Jensen (red): *Voksens læringsrum*, Værløse: Billesø & Baltzer, s. 322 - 339 (17 s.)
- Bjarne Wahlgren m.fl (2002): "Arbejdspladsen som ramme for læring" i Wahlgren m.fl (red): *Refleksion og læring. Kompetenceudvikling i arbeidslivet*, Fredriksberg: Forlaget Samfundslitteratur, s. 42 - 57 (16 s.)
- Per-Olof Thång (2006): "Arbetslivets pedagogik" i Jan Holmer og Birger Simonsen (red): *Forskning om arbete*. Lund: Studentlitteratur, s. 67 - 82 (16 s.)
- Søren Ehlers (2005): "Validering af realkompetence" i Carsten Nejst Jensen (red): *Voksnes læringsrum*. Værløse: Billesø & Baltzer,

s. 495 - 515 (21 s.)

Veiledning:

- Sidsel Tveiten (2002): Fra kap. 2 "Veiledning" i *Veiledning - mer enn ord...*, Bergen: Fagbokforlaget, s. 23 - 43 (21 s.)
- Tordis Lien (2006): *Veiledningens hemmelighet. Læring og relasjoner*, Bergen: Fagbokforlaget, hele boka (152 s.)